

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt - kr.
Félévre 5
Negyedévre 2 50
Egy órára 1
Egyen szám ára 4 kr.

Felolvasó szerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:
Hat hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű többzór
hirdetések alkú szerinti jutányos áron vétetnek fel. Helyegdíj min
den külön beiktatásért 30 kr.

Vád és védbeszéd a „Debreczen” sajtóperében.

A hétfőn megtartott esküdtzéki tárgyalás oly fontos ügy körül forgott, a mi természetes érdeklődést keltett mindazon körökben, melyeket a dolog közjogi és büntetőjogi vonatkozásai közelebbről érintenek.

Legközelebbről volt azonban érintve magán a vádlott hírlapíró-társunkon kívül a mi lapunk, mely alkotmánytisztleténél s igaz magyar emberekhez illő nyílt-szivűségénél fogva mindig megtudta és meg is fogja tudni őrizni az illendő tiszteletet a magyar állam feje, a legelső magyar ember iránt még a legkényesebb politikai kérdések tárgyalásánál s a leghevesebb közjogi viták keretében is.

Távol állt tőlünk e tisztelet megvonása; s ép ezért kötelességünknek tartjuk az elhangzott védbeszédet egész terjedelmében megismertetni olvasóinkkal, hogy álláspontunkat tisztán láthassa mindenki.

Egyidejűleg azonban közöljük a közvádó igen sikerült vádbeszédét is, mely jelentékeny befolyással volt az esküdtzéki verdíkt hozatására; s a melynek határozat helyessége vagy helytelensége felől ma már fölösleges vitáznunk, mert hiszen az akármint alakul is, mindenkör „felfogás dolog.”

A jogi és szónoki szempontból egyaránt figyelemre méltó beszédét következőkben adjuk gyórsíróink feljegyzése szerint:

Simonffy Béla kir. ügyész vádbeszéde.

Tekintetes esküdtbíró!

Nem minden elfogultság nélkül emelek szót, midőn ma e teremben tárgyalunk oly ügyet, mely eddig a bpesti kir. törvényszék elé tartozott, oly ügyet, melyben ő felsége a király megsértéséről van szó. A nagyméltóságú igazságügyminiszter ur egy rendeletben arra utasítja az ügyészeket, hogy előterjesztéseikben lehetőleg röviden, szárazon adják elő a tényállást. Ennek engedve én is csak röviden terjesztem elő a vádat, bármint kinálkozik is az alkalom, hogy én alattvalói hűségem és a király iránti rajongó tiszteletemnek hatásos szavakban adjak kifejezést.

Mután önök t. esküdt uraim esküt tettek arra, hogy a törvényt megtartják én is első-sorban azzal foglalkozom, hogy erre az esetre vonatkozólag mit mond a törvény? A büntető törvénykönyv 140 §-a azt mondja: a ki a király ellen sértést követ el, az fogházzal és hivatalvesztéssel büntetendő. Tehát látjuk, hogy a súlypont a sértés szón van. A sértés a büntető törvénykönyvet magyarázó jogtudósok szerint, szemben a magán-becsület sértést megállapító, meggyalázó kifejezéssel, annál sokkal enyhébb minősítést foglal magában.

A sértés tárgya a király személye volt. Minden kifejezés, mely a király iránti tiszte-

lettel össze nem egyezte hető, király sértés. A btkv. szerint a megengedhető kifejezések is ha elburkolt cizlasokkal hozatnak kapcsolatba lehetnek sértések.

A m. k. kuria kimondta, hogy mihelyt a gunyos, kihívó kifejezés ofelsege személye ellen irányul, a vétség el van követve. Tehát a jogtudósok nézetére, valamint a józan észszel megegyezőleg, nem csak az egyenesen sértő kifejezés királysértés, hanem az olyan is, a mely még ha távolról is, valami tiszteletlenséggel van kapcsolatban. És nagyon természetes, hogy az uralkodó személye oly magasan áll felettünk, hogy azt minden bántó gunytól meg kell védelmezni. A vádlott azzal védekezik, hogy ő a magyar királyt nem sértette, hanem a magyar király törvényes jogát védte az osztrák császárral szemben. Tehát szembe állítja az osztrák császárt a magyar királlyal. Azt mondja, hogy mikor az osztrák császárt megtámadta, akkor a magyar királyt védte. T. esküdtzék! Dr. Király Peternek tudni kellene azt, hogy hiszen alaptörvényeink sorozata megállapítja, hogy Ausztria császára Magyarország királya. Ott van a 67-iki koronázási hitlevel, a melyben ez áll: »Mielő Ferecz József Ausztria császára Magyarország apostoli kiralya s b. Ott van a másik törvény, az 1867: XII. tcz., mely kimondja, hogy Ausztria és Magyarország közös uralkodó alatt állanak. Ott van a kiegészítés óta hozott törvények hosszú sorozata, melyek világosan kimondják, hogy I. Ferecz József Ausztria császára és Magyarország királya. Kérdem, hogy ezen alkotmányos uton létrejött törvények engedik-e megsérteni azon fejedelmet akár egy, akár más minőségben, ki Magyarország királya, de osztrák császár is, anélkül, hogy ne az ő személyét sérténők meg? ! Bocsánatot kérek, hogy egy hasonlatot hozok fel (mert hisz minden hasonlat sántit.) Ha valaki Dr. Király P. urat, aki ügyvéd, katonatiszt és hírlapíró egy személyben, megsérti akár egy, akár más minőségben, nem magát dr. Király P. személyét sérti-e meg? A súlypont tehát azon van, hogy kit sértettek meg? A sértés, bármilyen minőségben volt elkövetve, csak ő felsége személyét érintette és ezzel a királysértés vétsége van elkövetve.

Az ország nyugati részén a nép ő felségét császárnak hívja, az északkeleti megyékben czárnak. Számátlan bűnügy merült fel, a melyben a köznép a császárt, vagy a czárt sértette meg kifejezéseiben. A vétség mégis megvolt, mert a vétség ő felsége személye ellen irányult.

E bűnügyek fel kerültek a kir. Curiahoz melynek II. tanácsa constatálta, hogy a király sértése megállapításánál közömbös, hogy melyik minőségben sértik ő felségét, és a törvény által épen az ő személye van védve. Sőt maga Cs e m e g h y Károly a tanácselnök a BTK. megalkotója jelentette ki, hogy a törvény csak azért nem állapított meg az osztrák császár elleni sértések megtorlására külön rendelkezést, mert ez nem szükséges, mivel ha valaki az osztrák császárt megsérti, megsérti a magyar királyt is. A btk. 128 szakasza szerint felség sértést követ el, aki a királyt megöli, a 139. szakasz szerint büntetendő az, aki a királyt tettleg bántalmazza.

Hat kérdem uraim, vajon a ki az osztrák császárt megöli nem öli-e meg a magyar királyt is? Vajon a ki az osztrák császárt tettleg megsérti, nem sérti-e meg tettleg a magyar királyt is? Vajon a genfi bandita, mikor az osztrák császárt megölte nem ölte-e meg Magyarországot védaszonnyal is? En azt hiszem

t. esküdt urak ezekből világos, hogy a vádlott urnak azon védekezése, hogy mikor ő az osztrák császárt megtámadta, a magyar királyt nem sértette, meg van czafolva a törvény szavaival. Azt mondta a vádlott, hogy ő négyszer esküdtöt a királynak hűséget, és így négyszer esküszegést követett volna el, ha a magyar királyt megsértette volna. Ha ő ezt cikkében közölte volna, akkor az a cikk egész másképp nézett volna ki.

De most utólag ez a védekezés nem fogadható el. Azt mondta a vádlott, hogy a magyar király nem souverain ur, hanem csak az osztrák császárnak egy hivatalnok. Ilyen kényes hivatalt — így folytatja — nem tölthet be senkivel, hanem (a közvádó itt egymásután idézi a bevádolt cikk incriminált passzusait.) Majd így folytatja: Kérdem tisztelt esküdt uraim, hogy ebben a cikkben nem a legékebb kiáltóbb sérés van-e kifejezve? Hiszen azt mondja, hogy az osztrák császár legnagyobb ellensége a magyar nemzetnek. Hat nem halatlan támadás-e ez a legalkotmányosabbban uralkodó magyar király ellen, mikor ő róla azt állítja a szerző, hogy arcul üti a magyar nemzet önértetét, hiszen a vádlott az emberi méltóságot is le akarja tagadni ő felségéről! azt mondja róla: Nem Isten, talán nem is ember, — csak egy osztrák császár! Ez oly sértés, mely a falusi baktert is felláztatja.

Azt mondja a vádlott, hogy a »jelen« szóval jelentkező tartalékosokat bezárták és az ő hazaszeretete fellángolt. Ez ide nem tartozik, mert ezért vád emelve sincs. De ha ezzel foglalkozom, teszem azt azért, hogy mindenre kiterjedjek. Morva és Csehországban a tartalékosok »hier« szó helyett »zde« szóval jelentkeztek. Ezért azt a rendeletet bocsátotta ki a közös hadügyminiszter, hogy az ell. nézegülők meghűntessenek. Ez az 1867-iki törvényen alapszik, mely azt mondja, hogy a hadsereg nyelvének meghatározása az uralkodó felség joga.

Magyarországon jelentkezett 410,000 tartalékos, ezek közül meg lett büntetve 7, a többi 409,993 nem lett megbüntetve.

Ez a hét meg lett büntetve a miniszter elnöknek az orsz. gyűlésen mult é. dec. hóban mondott szava szerint nem azért, mert »jelen«-nel jelentkezett, hanem azért, mert a kiadott parancsnak szándékosan ellene szegült. Ez az előzmény, melyen a cikk alapul. Azokban t. esküdt urak, hogy vajjon a hadügyminiszter ur rendelete mennyibebe helyes, mennyiben felel meg a magyar közjóznak, mennyiben sérti a magyar nemzet önértetét, annak bírálása nem ide tartozik. Itt nem politikát tárgyalunk, hanem királysértési pert. Nem arról van szó, hogy »hier« szó helyett »jelen«-nel jelentkeztek, és e miatt beköpertázták a magyar tartalékosokat.

Ha Király Péter a közös hadügyminisztert támadja őfelségének személyét nem vegyíti bele cikkébe, hát tisztelt esküdt uraim! nem ülünk akkor itt ma törvényt. Arról sincsen szó, hogy elleneznék akár a »Debreczen«-nek, akár más lapnak a magyarság aspirációi érdekében folytatott önzetlen munkásságát. Arról sincs szó, hogy bármely lapnak a haza javára szolgáló törekvését megrövidítenék. Mutasson fel a »Debreczen«, a mióta én itt vagyok, vagy azt megelőzőleg olyan pert, melyet azért indítottak volna ellene, mert a magyarság legszentebb aspirációi érdekében munkálkodott. Ilyen sajtóper indítva nem volt és nem is lesz. Abból a lángoló hazaszeretettől, a melyet dr. Király Péter ur vindikál

magának, mi királyi ügyészek is teljes részt követelünk s joggal és erélyesen tiltakozunk az ellen, mintha a haza javára irányuló hírlapirói munkásságról volna szó. Joggal tiltakozunk továbbá az ellen mintha itt azért ülneknél ülést, hogy dr. Király P. ur. a kérdéses esetet kritika tárgyává tette volna. A hazaszeretet leplevel Ő felsége iránt elkövetett vétséget eltakarni nem lehet.

Íde csak az a kérdés tartozik, vajjon az 1848-iki törvényhozás legkiemelkedőbb alkotásával, a független felelős miniszterium felállítását elrendelő III. törv. czikkkel szemben, mely azt mondja, hogy Ő felsége a király személye szent és sérthetetlen — vajjon azon ellenállhatatlan gyermeki szeretettel szemben, amelylyel a remzet koronás királya iránt viselkedik, vajjon azon uralkodóval szemben, aki az 1867-ki koronázási hitvelétől lelet esküjétől soha el nem tért, soha a magyar nemzet jogait meg nem sértette, ezzel szemben lehet-e azt állítani, hogy ő, mint osztrák császár, a magyar király méltóságát csak alárendelt hivatalnak tekinti és jóízű humorból türi, hogy magyar királynak neveztesse. Döntések el Uraim, hogy a Szent István koronájával megkoronázott Urunkról és királyunkról, kinek dicső uralkodása alatt lépett Magyarország az európai művelt államok sorába, kinek uralkodói érdemeinek méltatása a magyar történelem arany lapjaira lesz írva, — mit életében annyiszor sujtott a végzet — és a tisztán nepe javáért működő, nepe által hódolattal környezett uralkodóról lehet-e azt állítani, hogy egyetlen egy könyörtelen ellensége a magyar nemzetnek?! Lehet-e büntetlenül hagyni azt, ami ő róla meg az emberi méltóságot is l tagadja?! Ez a cikk a király személyének oly nagy foku megsértése, melyet önk T. E. uraim, mint magyar állampolgárok nem hagyhatnak büntetlenül. Letett esküjökre es tiszta lelkiismeretükre hivatkozva kérem és varom az igazságos ítéletet.

Dr. Bakonyi Samu védőbeszéde.

Tekintetes esküdtbírósg!

A t. közdaló kir. ügyész ur egészen méltán vezette be vadbeszédét elfogultságának hangoztatásával. Mennyivel inkább hangoztathatom az elfogultságot én, a kire az a súlyos feladat var, hogy egy magyar ügyvédet, egy magyar katonaisztet vedjek meg azon vad ellen, hogy a magyar királyt megsértette. Azt mondta a közdaló kir. ügyész ur, hogy itt politikát nem tárgyalunk. Itt egy király-értési per tárgyalása folyik. Tökéletesen igaz van. En is szeretném követni minden igyekezetemmel a tárgyalásnak azt az útját, a melyet ő követett s a melyet neki megtartani sokkal könnyebb volt, mint nekem. De tek. esküdtbírósg, mivel az az első lépés mely ebben a perben történt, a budapesti kir. főügyész, ma mar korona, ügyész urak meg a budapesti vizsgálóbíróhoz intézett feljelentése a vád tárgya tett hírlapi közleményt akként méltatta, hogy az az uralkodónak a közös hadsereghez való közjogi viszonyával foglalkozik, bar mennyire szeretném is, nem kerülhetem el, hogy a most tárgyalt pernek közjogi vonatkozásaival én is ne foglalkozzam.

De mielőtt ezt tenném, sajnálattal kell meg állapítanom a közdaló urról, hogy bar mennyire tiltakozik is az ellen, hogy a politika ebbe az ügybe bele zavartassék, beszédevel ma ebbe a terembe be vonult egy olyan tévesztő, melynek innen örökre ki kell zárva lennie és ez a tényező nem egyéb, mint az igazságszolgáltatásban éppen a kir. ügyész ur által annyira méltán karhözott politika.

Mondam, hogy a szóban forgó eset a feljelentés, tehát actaszerű adatainál fogva, is nemcsak büntető, hanem közjogi momentumokat is foglal magában és így nekem foglalkoznom kell mind a kettővel.

Lásuk elsőben is a büntetőjogi vonatkozást, lehetőleg el különítve a közjogi vonatkozástól. Igen helyesen merített a közdaló kir. ügyész ur a törvénynek megfelelő magyarázatul szolgáló forrásból, a büntető törv. könyv indoklásából. A 140. §. indoklásában az van mondva, hogy, mert a sértések taxa-

tív felsorolásával azoknak különböző eseteit megállapítani nem lehet, az ítéletet mindenik esetben a bíróra kell bízni, ki a konkrét esethez képest határozza meg, hogy a l o s a t g o s sértés forog-e fenn. En is meritek te-tehatebből a forrásból és rendithetlen bizodalommal az önk jözan ítélő képessége iránt, amelyet át fog hatni azon meleg hazaszeretet, a melyre a közdaló kir. ügyész ur is hivatkozott s a melyből ő is teljes részt kért magának, hivatkozom a B. T. K. legelső §-ára, mely kimondja, hogy » B ü n t e t t e t, v a g y v é t s é g e t c s a k a z o n c s e l e k m é n y k é p e z, m e l y e t a t ö r v e n y a n n a k n y i l v á n i t. »

Méltóztassanak átlapozni a magyar btkv.-t Találnak-e a magyar bkv.-ben egyetlen egy szakaszt, amely az »osztrák császárt,» mint ílyet teszi büntetőjogi védelem tárgyává. Azt hiszem, hogy az igen tisztelt kir. ügyész ur nem fogja kétségbe vonni azon állítást, hogy ilyen §. nincs és ha érvényben állónak tekinti még a btkv. első §-át akkor, azt hiszem, hogy a logikában nem fog hégagot felfedezni, midőn azt következtetem, hogy az osztrák császárt, mint ílyet a magyar büntető jog sértések ellenében különös védelembe nem veszi.

Értem tek. esküdt bíróság annak a határvonalnak k é n y e s voltát, a melyet sehol, de főleg itt átlépni nem szabad. De védő vagyok és en azt tanultam meg a büntető jognak abból a programmból, amelyet a szabad legnagyobb kriminalistája Carrara írt meg, hogy a védő kötelességei közé tartozik a bátorság és vetkezésem, ha gyáva felelemből; földi tekinteteket követve, mind azt el nem mondanám, a mi meggyőződésem szerint védeczem ártatlanságának megállapítására alkalmas lehet.

Azt mondja a királyi ügyész ur, hivatkozván tekintélyi biznyitokra, olyanra, a kinek onpetens voltát bizonyára nekem jutna legutójjára eszembe, kétségbe vonni, a magyar büntető törvénykönyv halhatatlan megalkotójára Csemegi Karolyra, hogy a nagy codificátor és bíró többször fejezte ki nézetét az iránt hozzá intézett kérdésekre, hogy miért nem kell az osztrák császárt külön büntető jogi védelem tárgyává tenni, hogy azért nem kell, mivel alaptörvényeink megállapítják az örökre, hogy a magyar király és osztrák császár ugyanazon egy p isikai személy; következésképen, hogy ha sértés követtetik el az osztrák császár ellen, meg van sértve azzal a magyar király személye is. Csakhogy, mint a korona-ügyeznek a följelenté-éből híven idézett nyilatkozatából a t. esküdt urak lathatják, a jelen ügyben korántsem a fizikai személy egységeről, hanem a közjogi személyiségről van szó. Aki pedig azt állítja, hogy a magyar király egy és ugyanaz a közjogi alany az osztrák császár közjogi személyével, az kezdje előlről a magyar közjog tanulsat. Két közjogi alany egyesül ő felsége fizikai személyében és ha az osztrák császárról írt cikk miatt a magyar király megsértéséről panaszkodik a a vád, bizonyítsa be; hogy a magyar király közjogi személyisége meg van sértve. Egyetlen hang sincs az inkriminált cikkben T. esküdt urak, melyből ezt ki lehetne magyarázni.

Védeczem temperamentuma mellett csodálni sem lehet, indulatának tüztét miként szítja magasan lobogó lángra az az eset, mely e cikkben tárgyalva van s melynek hatása elfogja a hű magyar állatvalót, mikor a magyar király közjogi személyét háttérbe szorítva látja az osztrák császár közjogi személyisége mögött.

Felolvastam a btk. 140. §-ának indoklását, e szerint méltóztassék megállapítani a k o n k r e t esetben, hogy a magyar király ellen van-e sértés elkövetve s ha a btk. első §-ának általános imperatív hatálya kétségbe nem vonható, ha a 140. §. ez indoklása megállhat; a törvény értelme kétségtelenül helyre van állítva és ezen helyre állításán a a törvény kétségtelen értelménnk nem változtathatott és nem is változtatott hála istennek a judicatura semmit.

Számtalan esetek sokaságára hivatkozik

a kir. ügyész ur, melyekben a kir. Curia megállapította, hogy a magyar király egyazon személy lévén az osztrák császárral, az egyik ellen elkövetett sértés, éri a másikat is. Kutattam én ezen számtalan esetek sokasága után és arra jutottam ra, hogy mint általában mindig, úgy ezen esetben is nagyon helytelen eljárás az elvi jelentőségű határozatokot, a beennük foglalt elvi kijelentéseknek az illető gyűjteményeknek szerzője által teljesített önkényes szövegezéséből itélni meg. Elolvastam én magukat az egyes eseteket és megvagyok győződve róla, hogy nem lesz módjában a kir. ügyész urnak megczáfolni, az esetek elébünk tarásával bebizonyítani, hogy tedtem. Egyetlen esetet sem találtam a mostanihoz hasonló; azon esetek jobbara olyanok, mint a melyekre ő is hivatkozott, hogy az ország nyugoti határan a köznép császárnak, a keleti határon czárnak nevezi a magyar királyt. Itt van a Büntető Jog Tára 33. kötetének 9 száma. A védő az itt közölt esetben szerintem hibásan helyezkedett ugyanazon állapontra, a melyet felfogásom szerint én a most tárgyalt ügyben helyesen foglalok el. Valami szegény rusznyák a császárt itt nem reprodukálható szavakkal szidta. A védő azt mondta, a mit én most mondok, hogy császárról nem beszél a Bkv. fel kell menteni az ő védeczét. A felső bíróságok azonban kimondták, hogy nem lehet felmenteni, mert ha kétségtelen az, hogy ki ellen irányul a sértés, akkor nem menti a büntőt a személy helytelen megnevezése. Kérdem Önöktől, vajjon igaza van-e a közdaló urnak, mikor az e etek ezen analogiára hivatkozik?! Vajjon nem kétségtelen-e, hogy dr. Király P. nem a magyar király közjogi alanyát akarta megsérteni, hanem az osztrák császár praepotentiaját akarta bírálata tárgyává tenni, megengedem talán a nemzeti fájdalom keserűbb hangján? Jelentkeznek-e annak a szegény rusznyáknak vagy a másoknak tudatában az az óriási közjogi különbség, mely a közös uralkodó magyar királyi személyisége és osztrák császár személye közt elváltatlanul lét-zik? Abban a szamos más esetben, melyekre a kir. ügyész ur felfogását alapítja és a melyek közül egyre bátorodtam rámutatni, a vádott nem is tudja a különbséget a két közjogi személy között, a jelen esetben pedig az áll előttünk, hogy itt a két közjogi alany van egymástól élesen különválasztva s épen a magyar királynak, mint közjogi alanyának méltósága és a nemzet által tiszteletben tartott személyisége van védelem tárgyává téve annak a másik közjogi alanyának praepotentiajával szemben, a mely praepotentia önk, ha Magyarországnak negyedszázados történelmét forgatják, kétségbe nem vonhatják soha, mert ezen egész időnát szakadatlan küzdelemlyt a magyar királynak tekintélye, a magyar állam felsége, suverainitása ellen, ama másik érdek részéről, melyet képvisel az osztrák császár közjogi személyisége.

De hogy közjogilag az osztrák császár nem egy a magyar király személyével, azt talán nem is szükséges hosszasan fejtegetnem. Épen azon alaptörvények, melyekre a kir. ügyész ur hivatkozott a phisikai egységnek igazolására, állapítják meg olyan bizonyossággal, a mely bizonyosság Deak Ferencznek szolgált fegyverül a magyar közjog s a magyar alkotmány részben való helyreállítására, — ezek az alaptörvények állapítják meg, hogy jöhet eset, a mikor még a phisikai személyisége is külön válik a magyar királynak az osztrák császártól.

Hivatkozott a kir. ügyész ur az 1723. 1. 2. 3. czetre, a melyet ma már mi is pragmatica sanctionnak nevezünk; ez, összevetve az osztrák pragmatica sanctióval, a legélesebb ellentéteket mutatja ama bizonyos eshetőség bekövetkezése szempontjából. De nem akarom én most felszaggatni azokat a sebeket a melyeknek emléke ott sajog Rákóczi kiáltványának kezdő szavaiban: »Recrudescunt vulnera!..

Közelebb eső korra mutatok rá. Ott van az 1848. dec. 2-iki trón-lemondás. V. Ferdinánd emondott a trónról; lemondott utána Ferencz Károly is; tényleg elfoglalta az ural-

268
88

kodói széket az ő fia I. Ferencz József most dicsőségesen uralkodó királyunk, ki azonban akkor nem volt törvényesen megkoronázott királyunk és azzá csak 1867. jun. 8-án lett. Most azt kérdelem, hogy ezen időben, vagy ezen időszaknak azon részében, midőn a kölcsönös ellentétek már enyhűtek, midőn a békülés útja már meg volt egyengetve, nem sokkal nehezebb lett volna-e a kir. ügyész ur helyzete? V. Ferdinánd volt de iure a magyar király; ha megsértette volna valaki I. Ferencz Józsefet, aki jogilag csak osztrák császár volt és ha akkor kérde valaki, meg van-e sértve a magyar király, — ha megvan benne a magyar alkotmányosságának az a tisztelet, melynek ellenkezőjét róla fel tenni nem tudom, nem azt felelte volna-e, hogy nem a magyar király az, aki osztrák császári minőségében megsértetett?

Az a koronázási hitlevél, mely az 1867. 2. tcbe foglaltatott, amely kiengesztelést foglalja magában, nyíltan kimondja, hogy a trónlemondás nem volt törvényes csak az által lesz törvényessé, ha a magyar országgyűlés is hozzá járul, megigéri, hogy külön törvény fogalkottatni az iránt és meg is alkottatott az 1867. 3. tcz., mely megállapította, hogy a trónlemondás csak úgy fog érvényesül birni, ha az országgyűlés elé fog terjesztetni alkotmányos tárgyalás és hozzájárulás czéljából. Ha az alaptörvényeknek értékük van és én hiszem, hogy még mindig van, akkor ennek értelmé nem lehet más, mint annak az eshetőségnek bekövetkezése is, hogyha a magyar országgyűlés úgy látja, hogy a trón lemondás nem fogadható el, a lemondott király magyar király marad továbbra is és az osztrák császár osztrák császár marad. Nem vitálva van-e akkor az élet által az uralkodó physical személyének örök időkre szánt egysége is, nem bealhat-e az a helyzet, a melyet ime alaptörvényeink sem zarnak ki, a melyek szerint pedig őfelségének egyéb tartományai is a magyar szent korona tartományával együtt és elválaszthatlanul birtoklandók? Ime: csak az egyik éles határvonal a magyar király és osztrák császár között!

De azt mondja a királyi ügyész ur, hogy mennyire belehozom a politikát a jelen per elbírálásába. Bocsánatot kérek, nem politikából teszem: nem egyoldalú álláspont ez az enyém; bebizonyítom olyan közjogi tekintéllyel, a kit ilyen gyanánt a kir. ügyész ur is elfogad, Beksics Gusztáv, ki a «D u a l i s m u s»-ról írt művében közjogunk e kényes kérdéseit a legalapósabban világosította meg. Ő is, miután a legelősebben elkülöníti a két közjogi személyiséget, megmondja legelőbb, hogy «Magyarországon nemcsak a politikai hatalom, hanem minden jog forrása maga a nemzet» kimondja, hogy a magyar közjog szerint a királynak f e n t a r t o t t jogok nincsenek, ilyenekkel a magyar király is csak annál fogva bír, mert a nemzet azokat ráruházta; kimondja, hogy a királyság «nem külön álló, a nemzetől különböző tényező, hanem a szent korona egyetemlegességében összeolvadt a nemzettel» és különösebb vonatkozással épen arra a közjogi viszonylatra, a melyet védői kötelességem megvilágítani, azt mondja, hogy «a h a d s e r e g és külügy felett való felségjog hazánkra nézve a magyar királyt illette meg és sem a német-római, sem később az osztrák császárt».

«A magyar nemzet irányában sem egyik sem másik nem szereshetett jogokat. A magyar király is törvényesen csak annyit, mennyit a nemzet ráruházott.»

Tehát az 1867: XII. t.-cz-ben Ő felségének biztosított felségjogok is csak mint a nemzet által reá, mint magyar királyra, átruházott jogok jöhetnek tekintetbe és maga az 1867. XII. t. cz. 11 §-a, melynek a köztudó kir. ügyész ur helytelen magyarizációt adott, mit mond?

«Ő felségének a hadügy körébe tartozó a l k o t m á n y o s fejedelmi jogai folytán mindaz, a mi az egész hadseregnek és így a m a g y a r hadseregnek is, mint — az összes hadsereg kiegészítő részének — egységes vezérletére, vezénylőére és bel-

szervezetére vonatkozik, Ő felsége által intézendőnek ismertetik el.»

Kétségtelen az tek. esküdtbiróság, hogy a magyar közjog, a magyar alaptörvény semmifele felségjogot nem ruházott át az osztrák császárra, mert a magyar király alkotmányos uralkodói jogaként gyakorolhatja ezen jogokat csupán és kizárólag mint magyar király, nem mint osztrák császár.

Vagyis a mint Beksics idézett művében kifejezi:

«A h a d s e r e g vezénylője és belszervezete fölött való intézkedésről nem idegen hatalom, nem az o s z t r á k c s á s z á r v a g y é p e n A u s z t r i a h a n e m a m a g y a r k i r á l y j a v á r a m o n d o t t l e a n e m z e t.»

És ne felejtjük azt sem, hogy a törvény egyéb helyeken is a «magyar hadsereg» kifejezést használja.

Miért mondom el mindezeket? Csak azért mert kényszerített rá a kir. ügyész ur azzal, hogy álláspontjának megfelelőleg a legkisebb jelentő égre igyekezett redukálni azon eseteket, amelyek gyakori egymásután következése birta rá dr. Király Pétert, hogy a maga cikket megírja, a mely esetek közül egy épen Debreczenben történt meg, tehát olyan helyen ahol az h i r l a p i r ó i működést teljesítő vendéczem gondolkodása és érzelme irányában a legközvetlenebb hatással érvényesült.

Azt mondja a köztudó kir. ügyész ur, hogy oda a Csehországban a jelentkezők némely tartalékos katoná nem német, hanem a maga nemzeti nyelvén «d e» szóval jelentkezett. Nem tartozik rám, hogy ennek jogosultságát vita tárgyává tegyem; a velünk született emberi és nemzeti érzés arra indít bennünket, hogy annak jogosságát se vonjuk kétségbe; de hát az reánk most nem tartozik. Azonban az ide tartozik — daczára annak, hogy elismerem azt a lángoló hazaszeretetet, melyből magát kizárni a kir. ügyész ur sem engedti, az igenis tartozik ránk, hogy ezen lángoló hazaszeretet daczára saját nemzeti nyelvünk jogos használatát teljesen egy jelentőségűre szállítja le egy idegen nyelv használatával.

Hogy ez nem egy, t. esküdt urak nem egy a magyar alaptörvények szempontjából, azt ismét a törvénykönyvvel kezemben fogom bebizonyítani.

De mivel megint közjogi vonatkozásokról van szó és ezek a történelmi háttér nélkül nem mindig érthetők meg, mert azok rendszerint nagyon finom és érzékeny hurokat érintenek, emlékeztetőkbe hozom uraim, hogy mióta, csak állandó hadseregünk van az 1715. évi VIII. törvény cikk értelmében, az óta mindig meg volt a törekvés a magyar nemzetben hogy ennek az állandó hadseregnek a magyar nemzet fiai által alkotott részét nemzeti alapra állítsuk.

Meg volt ez a törekvés már akkor, midőn a nemzeti érzés, a nemzeti nyelv szerete nem volt oly általános, mint később lett. Régebben abban nyilvánult ez a törekvés a hadsereg magyar ezredeit illetőleg, hogy abba csak magyar tisztnek neveztesse ki. Később kiterjedt ez a törekvés arra is, hogy a hadsereg nyelvét a magyar nyelv tésessék.

Emlékezzenek vissza L a c k o v i c s Jánosra, aki vértanu-halált halt Martinovics-csal. Ő állott annak a mozgalomnak az élén, melynek eredménye a magyar országgyűléshez beterveztett folyamodás volt, melyben a nemes Graeven Huszár regimentyi feő és altsztyeik követelik, hogy a magyar nyelv jogait a hadseregben elismerjék. Bizonyára része volt ezen kérvénynek is abban, hogy az 1890 évi XVI. törvénycikk megalkottatott, mely ép oly joggal foglal helyet a magyar állam alaptörvényei közt, mint azok, melyeket a kir. ügyész ur felsorolt. Ez az 1790 évi XVI törvénycikk megigéri a nemzetnek, hogy: «Sua Majestas Sacratissima Fideles Status et Ordines, de non introducenda pro Ne gotiis quibus cun que Lingua a peregrina a securus reddit;» Ő legszentségesebb Felsége b i z t o s i t j a a hűséges

Karokat és Rendeket, hogy s e m m i f e l e ügyek vitelére i d e g e n n y e l v n e m f o g b e h o z a t n i.»

Alaptörvényeink sorában ez a törvény az 1790 évi X. törvénycikk után következik.

Es miről szól ez a X. törvcikk? Arról, hogy noha együtt kell birtokolni Magyarországot Ausztrálával, mégis Magyarország saját «c o n s i s t e n t i á v a l» bir mely nincsen alávetve semmi tekintetben «et relate ad totam legalem Regiminis formam» — kormányzatának egész törvényes alakzatára nézve — semmi mas ország avagy nép akaratának.

Kérdelem önöktől T. Esküdt urak, ha van értéke az alaptörvényeknek, ha van becsé a magyar közjogunk, lehet-e a kétségnek csak árnyékával is illetni, hogy a nemzeti nyelvnek sarkalatos törvényeink által biztosított uralma nem lehet alávetve semmifele abususnak. Oly tapasztalatok merültek fel T. Esküdt urak, a mely tapasztalatok mindnyájunkat elkeserítettek. Azt mondja a köztudó kir. ügyész ur hogy 7 esse ben fordult elő, hogy az édes anyai nyelven jelentkező katonát bebörtönözték. Ezt a statisztikát mondta a miniszterelnök ur a képviselőházban és ezt a statisztikát hozta fel a köztudó kir. ügyész ur vádbeszédeben. Én erre azt mondom, hogy ellfelejté a köztudó ur, hogy nem épen csak ezen legsérlemesebb térre vitte azon téyazókat a magok hatalmának a tudata, hanem a közelmúltban is a magyar nemzet köztudatában a nemzeti nyelvvel egyenlő szent helyre állított érzelmeket is megsértette. Voltak esetek, melyek közül csak a legbántóbbat idézem, mikor Egerben elhangzott: «H e r u n t e r m i t d e m F e t z e n!» mikor rongynak neveztetett a magyar államiság szimboluma, a nemzeti lobogó! T. Esküdt Uraim! Éu higgadtabb ember vagyok, mint vendéczem, de a mikor ez az eset történt én is ujságíró voltam, és noha az élet küzdelmei és szenvedé-ei véretem lehűtötték, de ha ez és sok más hasonló felujul emlékezetemben, és az akkor érzett elkeseredéssel kellett volna tollat venni kezembe, ugy az én mérsékletemet is felperzselté volna a meggyalazott nemzeti érzés lobogó szenvedélye!

De talán sikerült bebizonyítanom, T. Esküdt urak, hogy itt nem a physical személy egységéről van szó, s úgy hiszem, hogy kétségtelessé tettem azt, hogy a phisikailag egy személyt képező közös uralkodóban mennyire élesen külön kell választanunk a két közjogi alanyt, az osztrák császárt és a magyar királyt. Bebizonyítottam, azt önöknek, nem a magam, talán elfogultnak mutatkozó érvelesével, hanem a mai közjogi alapon állók közül egyik legtekinélyesebb közjogi író munkájával, hogy ez a kettéválasztás megvan és akkor azt hiszem hogy ez a közjogi szempont ledönti azt az alapot, melyet a kir. ügyész ur elfoglalt, mert akkor itt olyan cselekmény, melyet a btkv állapított meg vagy vétségnek nyilvánít, meg nem állapítható még akkor sem, ha megáll a kir. Curia eddig követett gyakorlata. Bebizonyítottam azon különbségeket, melyek közjogunk szerint léteznek, elannyira, hogy még a phisikai személy kettéválasztása is bekövetkezhetik.

De hiszen, a legtávolabbról sincsen itt érintve I. Ferencz József koronás királyunk személye, aki iránt Dr. Király P. mint a tárgyalás során előzetesen írt ki is jelentette, bizonyára a legnagyobb devotóval viseltetik, mert hiszen a király személye iránti hódolat egy a nemzeti érzéssel, melylyel az a szent korona egyetemlegességében össze van forrva. Emlékezzünk Petur báura:

«Görög, gubás, bojér, olasz
Német, zsidó, nekem, mihelyst fejt
A korona diszesiti mindegy az,
Mert szent előttem a királyom»

Nincs senkinek joga kétségbe vonni, a melyen t. köztudó urnak sem, s én annyira is merem az ő harczmodorát, hogy tudom nem is fogja kétségbevonni a Dr. Király Péter által tett nyilatkozat őszinteségét, hogy ő a királyt, mihelyt egyszer f-jét a korona diszesiti; sérteni nem akarta. De sértette az ő nemzeti érületét, sőt közjogi tudását, az a látvány, a

mely megint Pe urt kergeti a «sötétben óalkodók» a «békétlenkedők» közé, amikor látván az uralkodó helyzetet, elkeseredve jajdul fel:

»Hogy áll ottan Endre, hátul egy Szegletben — Endre, a m a g y a r k i r á l y !

Azt látta dr. Király Péter, hogy a magyar királyi méltóság, a melyre, a ma fennálló közjogi alapot létesítő kiegyezési törvényben a nemzet a maga hadügyi felségjogát átruházta, háttérbe van szorítva az osztrák császári érdekek által. Mert hát magyar érdekből történhetett-e az, hogy a magyar nemzet legtermészetesebb jogai bármiféle intézkedés által háttérbe szorítottassanak? Magyar érdekből történt-e az, hogy a magyar nyelvvel úgy bánjanak, mint a cseh, vagy morva szóval? Epen azért az önök közjogi érdekeire apellállok, midőn azt állítom, hogy önöknek nem lehet olyan aláspontot elfoglalni, a melyen ez a magyar érdekekkel megegyezhető volna.

A jelen per tárgyalása folyamán azonban a speciális magyar kérdésen túl, a melyről tovább szólni nem fogok, előtérbe lép még a szabadság kérdése általában, azon szabadság, mely az összes emberiség legszentebb érdekeinek foglalatja és biztosítéka; a szabadság kérdése, mely mindenkinek megengedi, hogy a maga anyanyelvén beszéljen, különösen, ha az anyanyelv még az állomnak is nyelve s érinti ez úgy a szabadság fogalmát más tekintetben is, a sajtó-szabadság szempontjából. Mert azt csak nem lehet elvitatni, hogy a tárgyalt hírlapi cikk a sajtó-szabadság által megengedett kritikából eredt, habár a vád szerint túl ment azon a határon, a melyet magallapít a kir. ügyész ur szerint a btkv. 140. §-a. A szabadság szempontja emlékeztet arra, hogy a sajtó-szabadság nem csak önmagaért való szabadság, de minden többi szabadságnak összefoglalása, az a szabadság, a melyről — nem jut hirtelen eszembe melyik nagy francia író mondotta, fosszatok meg valamennyi szabadságtól, hagyjátok meg nekünk a sajtó-szabadságot. azzal a többi vissza fogjuk szerezni. Vegyéték el tőlünk, avagy csak csorbították a sajtó-szabadságot és mi — odaajándékozuk a többi is, mert úgy is hasznavehetetlenebbé vált.

A kir. ügyész urnak igaza van előterjesztésének azon részében, melyben — bár ketségtelen, hogy mindenesetre kevésbé tartozott a jelen per keretébe, mint annak a bizonyítása, hogy micsoda konkrét eset indította Dr. Király Pétert a vádolt cikk megírására — a sajtó egyik orgánuma a vitába beavatkozva, állítja, hogy ő a sajtó-szabadságát hivatalos működésében mindaddig meg nem bántotta. De ugyanakkor, mikor a kir. ügyész ur ezen érdemeit a magam részéről is elismerem, ugyanakkor a védelem szempontjából annak a meggyőződésnek adok kifejezést, hogy hasonló érzésből fakadt, habár hang és modor tekintetében a megszokottnál talán messzebbmenő nyilatkozatoknak büntetőjogi üldözés tárgyává tétele nem fogja emelni a köztudatban a sajtó szabad volta-nak értékét.

Hivatkozott a kir. ügyész ur hivatali multjára; engedje meg azt nekem, hogy itt külön tudjam az egyéni érzést a hivatalos kötelességtől választani.

Abban a biztos meggyőződésben teszem ezt, hogy mikor vádját a legtargyilagossabban indokolni törekedett: érezte magában ő is a szenvedett serelmek súlyos voltát, felsajgott szívének valamely belső rejtekében az a seb, melyet oly durvan érintett a jelen eset és úgy gondolta, csakugyan jobbvólna, ha nem ünnének itt ma törvényt. És mégis T. esküdt urak! Látjuk, hogy a törvény nem rendel büntetni azt, a mit védenzem elkövetett. Ha pedig nem rendel, akkor a vadhatóság a jelen esetben olyan valamit követel önöktől, a mit teljesíteni nem szabad, mert önök nem lehetnek feljogosítva arra, és ez távol is áll önöktől, hogy törvényt akossanak. Megoldani egy kérdést, a melynek megoldásáért negyedfél századon át hol véres, hol bekés, de mindig a legsúlyosabb politikai küzdelmek foly-

tak, egy kriminalis perkeretében nem lehet. Ez ellenkezik az igazságszolgáltatás minden feladatával.

És midőn ma először jutnak önök azon helyzetbe, hogy politikai érdekű büroperben bíraskodhassanak, nem szabad annak a kívánságnak engedniök, hogy önök mintegy új törvényt teremtsenek, a melyben ki mondanának olyat, ami alaptörvényeinkkel, nemzeti érzéseinkkel negyedfélszáz esztendő keserű tapasztalataival ellenkezik. Ehez hasonló kívánság a kir. ügyészségek szervezése óta az én emlékezetem szerint nem intézetett esküdttekhez, sem más magyar bírósághoz.

Én ha pelda után kutatok, ehhez hasonlót csak a má-odik francia császárság idejében, III. Napoleon hirhelt uramában találok, midőn minden idők egyik legnagyobb védője, B e r r y e r védte azt a 13 vadlót, kik szintén politikai cselekmény miatt vétettek üldözés alá, mert a választásokat megelőzőleg a francia egyesületi törvénynek azon intézkedésével szemben, hogy csak 20 ember alkithat politikai együletet, állítólag csak 13-an gyűltek össze pártbeli ügyeik megbeszélésére és ezért perbe fogattak.

Az önkényuralom által hivatalba igazított olyan bírák, kiknek nem egy ítéletet bélyegezte meg a későbbi idő, bünszónak mondtak ki azon férfikat, kik közül a legtöbb utóbb Franciaország legfényesebb nevei közé emelkedett. Berryer azt mondja ezen védelem során, mint én mondom most, hogy a törvény módosítását kívánják önöktől szabályozó rendeletet kívánnak, ha a talomra emelendő határozatot új törvényt, mely teljesen megváltoztatná mindazt, a mi így volt ertve, illetve, alkalmazva országunkban. Oly helyzet ez uraim, mely a bírákra nézve nagyon is komoly. Azt akarják, hogy önök törvényt csináljanak, mert teljesen megváltoztatni a törvény értelmét, melylyel az bírt, alkalmazását, melyet az nyert hatalmát, mely elismertetett, annyit mint törvényt csinálni.

És ha az az új törvény, melynek megcsinálását, most önök ői követelik hatalomra emeltetik, az a helyzet áll be, a melyről a francia író elmondta, hogy ha elve-zitek tőlünk a sajtó-szabadságot és ennek elvételével teljesen egyértelmű annak minden csorbítása, — az a helyzet áll be, hogy minden többi szabadságunk értéktelenné haszna vehetelenné válik.

A tavalyi debreczeni ellenőrzési szemle alkalmával egy T a k á c s Miklós nevű állami wagonyári munkás azt mondta, hogy «jelen». Vajon tüntetési szándékból? Távol volt attól a tüntetési szándék, mi ellen is tüntetett volna és annak vehető az, ha valaki a saját nyelvén használja azt mondván, hogy «jelen»? Ezért 5 napi elzárás és talán kurtavasra ítélte az ellenőrzést vezető tiszt. Hogy ez így van, azt a kir. ügyész ur kétségbe nem vonta. Mikor eltöltötte büntetését ez a szegény ember aki 5 gyermek apja s 5 napon át volt megfosztva attól, hogy a családjának kenyerét megkeresse igazolványt kért arról, hogy miért volt a munkától távol, mert azt így követelikja wagonygyarban, ahol alkalmazva volt, a legbrusquabb modorban utasítottat vissza ez a természetes kívánság, amely jogos lett volna akkor is, ha a büntetés nem lett volna jogtalan. Visszautasítottat pedig azon üzenettel, hogy:

»Eredj, mondd meg a gazdának, hogy olyat követél el, a miért be kellett zárni.« Gazdája a magyar állam s e n n e k szól ez az üzenet.

Ezt így írta meg v dencem és így járta be ez eset híre az egész magyar sajtót. Így tetetett ez a legerélyesebb felszólalások tárgyává azon a helyen is, melyről azt mondja a közvádó ur, hogy kizárólag illetékes a politikai események elbírálására. Nagyon sajnálom, hogy ezt a kijelentést épen a most fungáló kir. ügyész urtól hallottam, a — kinek jogászai eruditója felől meg-vagyok győződve, — hogyha alaposabban gondolkodik rajta, maga is azon meggyőződésre fog jutni, hogy annak értelme megint ellenkezik törvényeinkkel. Ennek a bíralatnak tényezői az országgyűlésen kívül

egyéb más testületek is, de azon egyéb törvények által alkotott testületeken kívül mire való volna a sajtó-szabadság, ha az a kizárólagosság áll meg, a mit közvádó ur exyedül a parlament részére vindicál? Mi feladata volna akkor a magyar sajtónak, szabad volna-e akkor a magyar sajtó? és ez a felfogás nem kizárná-e a bíralat jogából védenzemet?

Csodálatos találkozása t. esküdtbíró-ság a jelen eset háttérét kepező közjogi mozgalmaknak s a nagy szellemek által megállapított igazságoknak, hogy ugyanakkor, mikor Daak Ferencz a mai magyar közjogi alap megteremtője, küzdött a hazafiság, történelem s igazság teljes fényes fegyverzetével az 1861 országgyűlésen az oktoberi diploma ellen, ugyan akkor egy másik ország bőlése a melynek alkotmányos fejlődésével mindig nagy előszertettel hasonlítják össze hazánk fejlődését, Lord B r o u g h a m — a ki ép úgy mint Daak szintoly nagy volt a büntető jogban is — Angliában megírta a »Britt alkotmány«-ról szóló nagy munkáját. Ebbenakként nyilatkozik, hogy »Alkotmányunk egész történelme, bővelkedik annak bizonyítékaiban, hogy mennyire könnyű korlátlan hatalmat gyakorolni s a népnek törvény által biztosított jogait lábbal tiporni a nélkül, hogy az alkotmányos kormányzat elmélete változást szenvedne s akkent, hogy a végrehajtó hatalom ellenőrzésére alkotott intézmények es a nép oltalmára számított törvények épp úgy fenállanak, mint aminők voltak, midőn a nép azokat verével és munkájával kiküzdötte... a n e m z e t s o h a n e m l e h e t b i z t o s, h a c s a k á l l h a t a t o s a n n i n c s e l h a t á r o z v a, e l l e n t á l l a n i, m i n d h a l á l i g, m i k o r j o g a i m e g t á m a d t a t n a k.« Ez T. Esküdt urak annak a Lord kancellárnak a kijelentése, a kit Anglia ép úgy nevez a haza bölcsének, mint mi Daak Ferenczet. Annak ez a munkája a most is uralkodó angol királynőnek mindennapi olvasó könyve, a melyből megtanulta, hogy miképen kell kikerülni azt, hogy a nemzetől nem vonható ezen ultima ratio ne jusson érvényre.

Arra kérem önöket t. esküdt urak ne keressenek önök ebben a hü idézetben semmi f o r r a d a l m i t e n d e n t i a t, de találják meg abban annak az angol analogiának igazságát, hogy ha egyike a legnagyobb államudósoknak aki épugy haza bölcsé mint Daak ilyen kijelentésre érezte magát feljogosítottnak es az uralkodónó mindennapi olvasókönyvévé avajja azt a művet, mely ezen kijelentést teszi, akkor jogosulatlanoknak tekinteni ezt az ultima ratiót nem lehet. Mennyivel kevésbé jogosulatlan cselekmény a kodifikált sajtó-szabadság élvezetében, a sajtó utján bíralat tárgyává tétele a nemzeti serelmeknek és ha ez szabad s a joggal való visszaélés bíralatai ennél fogva — mégha az elkeseredett hangon történik is — jogosulatlan tartani nem szabad, akkor az én védenzemet elitételni nem lehet.

Olyan ponthoz értem Tek. esküdtbíró-ság, amelyet kíméletes kézzel szeretnék érinteni nagyon, de a melyet a bátorság azon fogadalmánál fogva, amelylyel védelmemet kezdtem, érintetlenül nem hagyhatok. A nemzeti elkeseredésnek olyan kifejezést az irodalomban nem adott senki, mint Bank-Bán írója. Én tehát csak idézek és magam nem teszek semmi kijelentést:

»... kihuzta a szegény Magyarok a kezéből a kenyeret s azt Megette a m e r á n i f e g y v e r e s t !

És Katona József születésének 100-ik évfordulója alkalmából olyan költői egyéniség, akivel különben politikai szereplésénél fogva nem mindenben rokonszenvezem, ünnepi odájában ezt mondta:

«Nem halt még ki a m e r á n i f a j t !»

Én ez alatt most egyebet nem értek, mint azt, hogy fájdalom, mindaddig nem tártuk meg az együttérzésnek azt az utját, a melynek megtalálása eseten hasonló sérel-

mek elő nem fordulnának. De hogy ezt az utat nem találtuk meg, nem rajtuk mult és hogyha ezt végre megtalálnók, annak az én védeczem azon gyszerű munkái közt a közeletnek, kik közé én is tartozom, talán nem kisebb mértékben örülne, mint akár maga a közvadló kir. ügyész ur.

Tisztelt esküdt urak! Az önök mai verdiktje lesz a próbája az esküdtszéki bíráskodásnak azokban az ügyekben, amelyekre nézve a törvényhozás, az alkotmány és a közszabadságok legerősebb biztosítékát éppen az esküdtbírói intézményben kívánta megteremtetni.

Én ettől a próbától nem félek. Az idők rengeteg folyamán, a mely annyi mindent elmosott már a magyar nemzet öntudatából, amely sok sebet enyhített, sokat megint felszakított, egy nyugvó pontra jutottunk; arra a nyugvó pontra, melyen be kell látni azon elemeknek, kik miatt még nem voltunk képesek az együttérzés utját megtalálni, hogy a mi törekveseink elismerése az ő fennállásuk érdekét is támo g a t j a, sőt azt éppen egyedül ez az elismerés lesz képes megvédeni. Egy nyugvó pontra jutottunk, a melyről sajtó szívvél tekintünk oda vissza, mikor a bujdosók csizmájának nyomatát hóval fujja be a szél!

Oly nyugvópontra jutottunk, amelyből a jövőbe ereje, kötelességünk azt remélni, a magunk erejének tudatából és a felség személye iránti bizalomból, hogy bujdosók többé nem lesznek, hogy az a szelvéz, amely amott kiméletet, itt pedig nemzeti önértéket és bátorságot semmisített meg, nem fog újból feltamadni, s bár a bujdosók csizmája nyomát, hóval fujta be a szél, nem törhet rank olyan teli fergteg, a mely az önök szívében megfagyaszthassa az örökkön élő nemzeti érzes tüzet és mert erről meg vagyok győződve és mert semmiféle hideg és rideg tárgyilagosság meg nem ronthatja ezt az én subjectiv tudomat, hadd kerjem önöket reményességgel és bizodalommal, hogy mikor visszavonulnak itékezni, am kövessék józan itékezési képességük parancsát, de nyuljanak szívébe is!

Az önök verdiktje nem teremtheti meg azon hatalmi intézkedést, a mely az igazságszolgáltatásnak nem lehet feladata és melynek megteremtését a vad önöktől kéri. Hassa át az önök itékezését a hazafiságnak, a nemzeti érzésnek tudata és kötelessége ép olyan mértékben, mint én is kívánom, hogy legyen vezérük az alkotmányos magyar király iránt való tisztelet is, a melyet nem az sértene, ha védeczemet fölmentenek, hanem éppen ellenkezőleg, bizonyos mértékben a bántó kétely árnyát vonná arra az a következtetés, hogy ime egy súlyos nemzeti sérelem miatt elbanguzott jalkiáltás szükségessé tette hogy azzal szemben és a sérelem orvoslása helyett, a király személyének a védelmét keressük.

Én tagadom ennek szükségét, királyra és nemzetre egyformán veszélyesnek tartom a belőle vonható következtetést seppen azért arra kérem Önöket t. esküdt uraim, utasítsak el maguktól a föltevést, mintha a magyar király a magyar nemzet jogos érdekeivel szemben védelemreszorulna—és mentse ki felvédeczemet!

Debreczen fejlődése.

— Válasz dr. Kenézy Gyula urnak az egészségügyi bizottságról írott cikkére. —

T. kartárs ur nem tudom mi okból igen zokon vette f. hó 22-én a „Debreczen“ ben a bizottságról írott soraimat s hosszabb cikkben kíván engem kioktatni a t. bizottságokat pedig védeni. Kedves kartárs ur liberális felfogását; melylyel örömet fejezi ki felszólalásom miatt, hasonlóval viszonzozva én készséggel elismerem, hogy önnek úgy is mint a bába-kepezde igazgatója úgy is mint az egészségügyi

bizottságnak tagja, de legfőképpen mint a műtrágyagyár iránt kérelmező közkereseti társaság egyik tagjának jogos a felszólalása.

Midőn azonban e jogat elismerem ama végtelen tisztelet és nagybecsülés, melylyel nemcsak én, de az egész orvosi kar ön iránt viseltetünk remelmem engedte, hogy ha azt teszi, tárgyilagossá és igazságos lesz.

Ön azonban t. kartárs ur sem nem tárgyilagossá midőn úgy tüntet fel, mintha én ama bizottságokat megróni szándékoztam volna, s sem nem igazságos, midőn oly nézeteket imputál nekem, melyeket sem én, sem senki az ellenzékben nem vall és nem vallott soha.

Én és társaim a bizottságokban 3 éves ciklus alatt eléggé bebizonyítottuk, hogy nem importalunk magunknak semmiben kiváltságot, sőt mindenkor meghajoltunk a többség üdvös és hasznos véleménye s cselekedetei előtt, viszont igazságtalan lennék ha nem vallani, hogy a többség részéről is hasonló ebanásban részesültünk.

A műtrágya gyártásához én nem értek, de annak közegészségi szolgálatba vonásáról már olvastam és azért nem is oly gyár engedélyezését ellenzem, mint inkább a kelet sokallom és a lerakódó hely kellő megválasztását kívánám.

Én eddig nem tudtam, hogy csak a fix trágya, mint ön írja, bir értékkel míg a folyékony vízzel kevert feldolgozása nem jár haszonnal, de most ezt öntől tudom s annál kevesebbé tartom megadhatónak a concessiót, vagy legalább csak alapos megfontolás tanulmányozás alapján és kikötéssel.

A fix trágya tehát szemét és szalmás, istálló trágya az egészségre kevésbé ártalmas anyagokat tartalmazván és értékesebb léven, a veszedelmes, minden ragályok terjesztője levő csatornák és leöntők, ürzsékek tartalmát kell, hogy magukkal vigyék a vásarra, vagyis együtt dolgoztassanak fel a létesítendő műtrágya gyárban.

A másik határozat, mely ellenében én más nézetben bántokodom lenni mint kartárs ur; de mint ön állítja megróni a bizottságot, a bábakepezde és lencséház elhelyezésének kérdése és nem megfejtése, mint én mondja. Tiszteljük egymás nézetét, ha az én érveim, melyeket amaz intézéseknek a kórház közepében való elhelyezése mellett felhoztam melőzötték, az önsi pedig győztek, az ellen akkor sem tehetnek mást, ha a bizottságnak tagja lennek, mint betérjeszteni külön véleményemet, ezt tettem nevezett cikkemben is minden sértő és megrovási szándék nélkül.

Nagy igazságtalanság igen t. kartárs urtól; ha midőn én a tárgyalások mentet a bizottságokban és a sajtónak mulasztását azok kimerítő közlése tekintetében kritika tárgyává teszem, ön engem vádol, mintha én vételes mulasztást vetnék ama bizottságok szemére.

Poemiába szívesen bocsátkozom, t. kartárs urtól tanulok is; de több tárgyilagosságot kérek. Egyébiránt mennyire nem voltak az egészségügyi vagy bármely bizottság tagjaihoz intézve soraim, legjobban ama kérdésem bizonyíja, melyre tisztelt kartárs ur válaszlói magat hivatottnak nem tartja.

Dr Burger.

Hogyan készült el Kossuth Lajosnak 1848-ki leghivebb arcképe.

A fővárosi 1848-9. Kossuth muzeum évek óta foglalkozik annak megállapításával hogy a világ minden részéből összegyűjtött ezernél többféle arcképek között, melyik a leghivebb képe. Az 1848-iki Kossuth képek olyan sokféleek, hogy e miatt a nagyközönségnek alig lehet fogalma arról, hogy hát milyen volt, hogy nézett ki 1848-ban a mi dicső kormányzónk.

Kossuthnak nyomtatásban megjelent legelső arcképét 1851-ben Eybel rajzolta, ki a b'csi Belvedernek képtár öre és híres arcképfestője volt. Ez a legrégibb nyomtatott kép igen szép, de az 1847-től 1853-ig készült Kossuth fényképek és Daguerrotypok nyomán egész biztosan lehet megállapítani, hogy az Eybel képeken Kossuthnak arcza nem élethű.

Jeles művésznök Barabás 1848—49-ben többször rajzolta meg Kossuth arcképet, de egyet kivéve, épp úgy nem sikerült, mint a hogy Petőfi nem jól rajzolta meg a nagy mester. A legelső 1848-iki Kossuth Daguerrotyp arckép báró Helfert v. b. t. tanácsosnak, az 1848-iki események híres történészenek és az 1848—49-i emlékek egyik legnagyobb gyűjtőjének birtokában van Bécsben, ki erről másolatokat ajándékozott gróf Kreith Belának. Érdekes, hogy a fénykép másolatokat br. Helfertnek jó barátja Lobanoff herceg a meghalt bécsi orosz nagykövet készítette 1890-ben.

A báró Belfert-féle Daguerrotyp, a Barabás-féle legjobb kép és az amerikai ötféle Daguerrotyp fényképek után és emlékeztető nyomán festette meg Kossuth Ferenc ajándékkép gróf Kreith Belának, Kossuth Lajos 1848—49-i leghivebb arcképet. E képnek másolási és sokszorosítási jogát is gróf Kreith Belának ajándékozta Kossuth Ferenc.

Ugyancsak Kossuth Ferenc festette meg édes atyjának öregkori arcképet az éő Kossuthról oly híven, hogy a kik a legnagyobb magyar Turinba szerencsések voltak láthatni azok meggyőződhetek arról, hogy soha életükben hivebb arcképet nem láttak mint a minőt Kossuth Ferenc festett dicső a yjáról.

Az eredeti és leghivebb képről festenek művészeink a budapesti 1848—49-iki muzeumban Kossuth arcképeket, va osok és egyetek számára. 230 friba kerül szép rámaival egy térdig festett ele nagy Kossuth kép, melyek magassá a másfél méter, szélessége egy és egyharmad méter. Életnagy mellkép formában rámostól 35, 50 frt, vagy 100 frtba kerül egy-egy jól festett Kossuth vagy Petőfi kép, sőt 5 frt 50 krért is ad a budapesti 1848-as es Kossuth Muzeum egy nyomtatott ée nagy Kossuth képet.

Mielőtt a most nyomtatásba kiadott 1848—49-iki leghivebb Kossuth kép eredetint a fővárosi szabadságharc muzeum, mint tökéletest elfogadta volna, bemutatatta a képet nagy asszonyunknak Ruttkayne Kossuth Lujzának, aki kijelentette és reá is írta a képre, hogy ez az 1849-iki egyetlen hű arczmasa Kossuthnak. Ezenkívül be lett mutatva a kép Kossuth 1848—49-i számos ismerőinek, különösen olyan fastóművészeknek, a kik Kossuthot 1848-ban ismerték. Megnézték a képet a még éő 48-as jelereink as Kossuthnak rokonai, volt barátai is, akiknek valaménye nyomán, a kép addig lett javítva míg egyh n gulag kimondatott, hogy ez immár tökéletes. E képnek eredetije, valamint a Kossuth Ferenc által festett, fent leirt két nagyszerű Kossuth kép is a fővárosi 1848—49-iki muzeumban IV., (Granátos-) Városház-utca 14 sz. a. látható. Ez utóbbi képet tetemes ármérsékléssel kapják, a kik az 1848—49-iki muzeum kiadmányaiból már valamit vettek.

H I R E K.

* Gyilkos cigány az esküdtszék előtt. Szándékos emberölés büntetlenek vádja miatt került Molnár Barta Mihály kabai muzsikusk cigány a debreczeni esküdtbírószék elé. Bűnyegében tegnap reggel kezdte meg a főtárgyalást a törvényszék dr. Szeőke István bíró elnöklésével. A tanácskozásban részt vettek: Kolbenhayer és Deák bírák. Jegyző Bay Ádám. A közvadat dr. Nagy László alügyész képviselte. A védelmet dr. Kardos Samu ügyvéd látta el. A bűnyegyet röviden a következőkben ismertettük:

Molnár Barta Mihály 36 éves, ev. ref. vallású, kabai lakos földműves és zenész folyó év május 1-ére viradó éjjel Borbély Ambrussal mint zenészek májust köszöntötték, — déltájban a keresményen megosztottak, akkor elmentek egyik kabai kiskorcsmába, leütek palinkázni, majd kártyázni kezdtek. Borbély Ambrus Molnár Barta Mihálytól összes pénzét

— amely 4—5 frtot tett ki — elnyerte. — Ekkor már Molnár kijózanodott, éhező család-jára gondolva, fölkérte Molnár Ambrust, hogy adná vissza neki a tőle elnyert pénzt, vagy legalább 1 koronát adjon abból vissza; Borbély Ambrus azonban ezt a kérelmet megtagadta, miből aztán heves szóváltás keletkezett, mire Molnár Barta Mihály a nála levő zsebkéssel Borbély Ambrust annyira összeszurkálta, hogy az külső elvérzés következtében ejjeli 2 ór-kor meghalt.

Közvádó kir. ügyész szándékos ember-ölés büntette miatt kérte ellétni. Dr. Kardos védő halált okozott testi sértés esetét latj. fennforogni az ilyen értelemben k r itéle et.

A perbeszédék még tegnap dé után meg-történtek. Ma a verdikre és az ítélt hozatalra került a sor. A z e s k ü d t e k Molnár Mihály t h a l á l t o k o z o t t t e s t i s é r t é s b ü n t e t t é b e n, mondták ki v é t k e s n e k. E marasztaló ver-dikt alapján a törvényszék vadlottat e g y e v i é s t i z h a v i f o g h a z r a i t é l t e.

* **Bizottsági ülés.** A debreczeni ev. ref. egyház árvaügyi bizottság 1900 év június, hó 29 d. u 5 órkor az egyház tanácstermében ülést tart. Targyak: folyó ügyek,

* **Érettségit tett kisasszonyok.** R i t o o k Emma Ritook Zsigmond nagyváradi királyi táblai elnök leánya, a jeles úrnő, a ki egy-szersmind a nagyváradi Szigligeti tarsaság rendes tagja is, tegnapelőtt tette le az érettségi vizsgát a nagyváradi premontrei főgymnasium-ban jeles eredménnyel. A kisasszony a jövő tanévben a budapesti tudomány egyetem bölcsészeti karának lesz növendéke.

Debreczennek is van azonban már egy ereftségizett kisasszonya. — P ü n k ö s t i Gitta ugyanis ma d. e. állotta ki szép sikerrel a szigorú cenzorok előtt a nehéz érettségi vizsgát a debreczeni collegium egyik termében. Mint értesülünk, a kisasszony külföldön és pedig Angolországban akarja folytatni, illetve megkezdeni egyetemi tanulmányait.

* **László napja.** A mai nap a Lászlók papja volt. Ismerősök és jóbarátok egymás-nak adták a kilincset s kívántak sok boldogságot és minden jót. Sokan keresték fel üdvözleteikkel a Lászlókat kiknek mi is egyenkint es összesen gratulálunk.

* **Magyar sakkmester diadala Párisban.** Az egész világ figyelmét lekötötte mostanában az a nagy nemzetközi sakkverseny, mely a mult napokban ért véget Párisban. A versenyben Magyarországból Maróczy és Bródy Mikós dr. vettek részt. Bródy Miklós dr. nagykárolyi lakos, így bennünket az ő győzelmé közelebről is érdekel. A sakkverseny egy nagy feltűnést keltett ritka zsenialitásával. A 23 éves fiatal ember majdnem első lett a nagy versenyen. A sakk mellett ezenkívül az ugynevezett Salta játékkal is kezdett Párisban foglalkozni. A sakkversenyek alatt tanulta meg ezt a játékot, s mikor annak vége volt jelentkezett a salta tornara. A torna tegnapelőtt ért véget, s a miot értesülünk dr. Bródy Miklós és egy másik versenyző egyenlő point számmal lett első. A díjat így megosztották Bródy 650 francot nyert. Gratulálunk dr. Bródy Miklósnak! Becsületet szerzett Párisban a magyar névnek.

* **Lopások a külterületen.** Mióta a debreczeni rendőrség bűnügyi osztálya fenn

al, a külterületeket nem kísérfeti a lovas rendőrség oly figyelemmel, mint azelőtt. Oka ennek az, hogy a lovasrendőrök egy részét kézbesítési szolgálatra osztották be. Innen lehet azután kimagyarázni, hogy a külterületeken minden héten két-három lopás történik. Tegnap nagyobb szabású szarvasállat lopás történt a Töczös kertben. A rendőrség nyomoz. Kérdés azonban megtalálja e majd a delikvenst.

* **Kucséberék alkonya.** A szerencsejáték egyik faja volt az, melyet a kávéházak, vendéglők, tipikus alakjai kultiválnak a jó kedvű és kevesbé jövedvű vendégekkel. Ki ismerne a «szazan alol» népszerű játékokat. — Hanem erről a játékról algha nyerék a kucséberék a szintén népszerű «örült» titulust mivelhogy e játéknál sohsem volt vesztes más a természetben, mint maga a vendég, különösen, ha a kucséber zacskója csupán nagy számokkal volt ellátva. Arról értesülünk most, hogy a főkapitány Debreczenben eltiltotta a kucséberéket, mindennemű szerencsejátéktól, s csak arra adott nekik engedélyt, hogy a kávéházakban és vendéglőkben szabad alku szerint értékesíthessék portékájukat.

* **Egy derék ember ünneplése.** Berkó Jánost, a debreczeni önkéntes tűzoltó egylet segédtszjtjét szép kitüntetésben részesítették bajtársai. Tegnap előtt ülte névnapjának előestéjét Péter P. vendéglőjében. Bajtársai idegyülekezve ovációkkal halmozták el a derék tűzoltó tisztet. A bajtársak nevében P a b l i k Ernő h. főparancsnok üdvözölte az ünneplést, s ányújtotta neki bajtársai ajándékát, egy remek ezüst fogantyus ébenfa botot. Beszéltek még többen is, a melyekre B e r k ó János meghatva válaszolt. A kis ünnepelet kedelyes lakoma követte, melyen felköszöntökben nem volt hiány.

* **Szégylje magát Kassa.** A «Bika» szaloda lepecséházában ékes német felírás díszleg. Vastag betűkkel azt adja tudtára az utazóknak (vigeczeknek), hogy Kassan (zárljelen oda van bigesztve Kasschau) a jövő hónapban országos vásár lesz. Szégyen, gyalázat, hogy egy magyar városból ilyen botrányos hirdető czedula került ki s pláne mi hozzánk a magyar Debreczenbe is elmeresztették küldeni. Nem tudjuk, kinék a büne ez? A kassai városi tanácsé, a rendőrfőkapitányé, vagy valamelyik vendégre ehé kassai szállodásé? Figyelmeztetjük a dologra kassai laptársainkat. Nyomozzák ki a német hirdetés bűnös szerzőjét s állítsák pellen-gérré. Megérdemli!

* **Kik az emberiség ellenségei?** Fiumei tudósítónk írja a következő, igen jellemző is történetet: A városi elemi iskola harmadik osztályában, a leány növendékek vallási vizsgája alatt a hitoktató ezt a kérdést intézte az egyik növendékhez:

— Kik az emberek ellenségei? A leánya egy pillanattal gondolkodott, s aztán a legmélyebb meggyőződés hangján válaszolta:

— G l i u n g h e r e s i (a magyarok.)

Az okos és kedves kis gyermek egy fümei tekintélyes olasz autonomiának a leánya.

* **Gyilkosság és öngyilkosság.** Máramaros Szigeten tegnap reggel 6 órkor szenzációs eset történt. Kiss Géza volt kereskedő ki legutóbb a taraczkői szolgabírói hivatalnát volt napdíjas megölté nejét Kádas Zsuzsinnát Kádas István házibirtokosnak a leányát aztán egy revolverlövessel szíven lötte megát. Kisnek pár év előtt virágzó üzlete volt, de megbukott s a bukás felesége vagyonát is magával sodorta és azóta férj hol mint ügynök, mint kereskedősegéd s legutóbb mint díjnok élős-ködött, felesége pedig M.-Szigeten lakott szü-leinél. Kiss minden héten meglátogatta nejét, ki rajongásig szerettekönnyű vérű férjét s el-válni bármint sürgették is szülei nem akart

tőle. Tegnap reggel ismét elment a férj ne-jéhez s pár perc múlva jajgatva tántorgott ki szobájából a fiatal asszony. Az eldőrdült lövésre összefutott a család tagjai s rémulve látták a szörnyű helyzetet. Az asszony pár perc meghalt a férj pedig már eszméletlenül hevert a halószoba padozatán. — Az a gyanítás, — hogy közös akarattal mentek a halálba.

* **Ferencz Ferdinánd házassága.** Bécsből írják: A »N. W. T.« arról értesül, hogy Chotek Zsófia grófnő Ferencz Ferdinánd főherczeggel történt esküvője után Hohenburg herczegné címet és rangját kapja. A főherceg esetleges gyermekei szintén Hohenburg hg. címét fogják viselni. A grófnő esküvője után fenséges címét fogja viselni. Az esküvő vasárnap vagy hétfőn lesz. A szertartás igen egyszerű lesz. A szertartást egy reichstadti pap fogja végezni. A főhg. szombaton utazik Reichstadtba, a hová mostoha anyja két leányával már el is utazott.

Ma reggel ideérkezett Troppauból Chotek grófnő fivére. Chotek Wolfsgang gróf. Delután meglátogatta a főherceget. Szell és miniszter-társai holnap ideérkeznek, hogy csütörtökön a trónörökös ünnepélyes esküjénél jelen legyenek. Az osztrák miniszterek is jelen lesznek.

Amaz szertásról, a melyet csütörtökön délben a Hofburg titkos tanácstermében az esküvésnél szem előtt fognak tartani, a következők kerültek nyilvánosságra: A király és főhercegek a titkos tanácssterembe összegyűnek

A király beszédet intéz a főhercegek-hez, Gruscha bitoroshoz és a miniszterek-hez, a melyben felhívja őket, hogy legyenek az eskütevés tanui. Erre a királyi ház minisztere, Goluchovszky külügyminiszter a trón lépcsőjéhez járul. Goluchovszky felolvassa a lemondási okmányt Ferdinánd ezután odalép a kereszthez, két ujat roneszi a Gruscha bitoros részéről eleje tartott evangéliumra es elmondja az eskümintát. Azután aláírja a főherceg a német es a magyar nyelven kialakított okmányt es eskümintát, az államtitkar pedig Ferencz Ferdinánd főhercege pecsétjével lepecsételi mindkettőt.

* **Magyar nóta.** Volt egyszer egy pék, aki pompás kifliket tudott sütni. — És mert pompás kifliket tudott sütni, hamarosan meg-gazdagodott, nem süttött többé pompás kifliket. Egyáltalán nem süttött semmit, hanem villát bérelt, fogatot tartott és úgy élt, mint a többi nagy urak,

De akármilyen nagy ur is volt, mindig akadt egy-egy hizelgő, a ki ilyen nyájas dicsé-reittel ütötte föbe:

— Hej! Emlekszik-e még, hogy milyen pompás kiflik voltak azok? Hej olyan kiflik azóta se teremnek.

Hiába rejtőzött pazar palotájába a mult elől, azok a pompás ropogós kiflik ott is rá-találtak es alaposan meggyötörték.

Nos, nekünk magyaroknak is megvan a magunk kifije: a magyar nóta. Valaha az volt az egyetlen kincsünk, a melyet a külföld előtt fitogtathattunk es hiába iramodtunk neki a modern fejlődésnek; a külföld csak nem akar megfellekedezni a — kifiről.

Hiába minden nagyszerű intézményünk, ha idegenek előtt szó esik rólunk, ösmerősen bölongatnak a fejükkel:

— Magyarország? Ah igen. A cigány-nóta! . . .

Most, hogy Magyarország trónjának örö-köse egy cseh grófnőt vezet oltárhoz, néhány fővárosi lap ujongó örömmel írja, hogy ez a

grófnő korántsem idegen ám hozzánk. Nem bizony. A grófnő tudniillik nagyon szereti a — cigánymuzsikát. Mi is nagyon szépnek tartjuk a magyar nótát, de mégsem akarjuk, hogy ez fűzze egyedül Magyarország trónörökösének nejét hozzánk.

*** A négyes fogat.** Sok embernek okozta már vesztét a négyes fogat. Papp Belát is ez vitte rá a testvérgyilkosságra, mert az őcsépe pénzére áhitozott, hogy a négyes fogatjától ne kelljen elválnia. Ilyen passziója volt Szabó László, Kozma község jegyzőjének is, a ki mint a kassai Pannonia írja, tizenhárom ezer koronát sikkasztott a község vagyonából, a lopott pénzen négyes fogatott tartott. A mikor aztán fegyelmi vizsgálatot indítottak ellene, megszökött. Most országosan körözik a sikkasztó jegyzőt,

*** Ló-történetek.** Nagyváradról írják. Nagyon szerepelnek ilyenkor nagy vásár táján a lovak. A derek állatokat eladják, megveszik cserebelélik, ők filozóf nyugalommal türnek mindent.

A mi végre nem is csodálatos, mert hiszen a legjobb akarattal sem tudnának gondolkozni és megszólalni. Annal csodálatosabb az, hogy gazdáik, kik elvlegre gondolkozni is tudnak, beszélni is tudnak, úgy türnek minden becsapást . . .

Vásár táján mindig jön a rendőrségre egy-két magyar, a kit becsaptak, . . . mindig a régi metódussal és mindig cigányok.

Karándi Miklós diószegi lakos két jó lovat hozott el a vásárra, a melyek testvérek között megérték 200 frto, a mint állt a lovai mellett, két cigány jött hozzá és alkudozni kezdett velük. A cigányok két lovat ajánlottak neki az ő lovaiért, de azonfelül még 150 frt készpénzt.

Az adasvételt megcsinálták annak rendje és módja szerint és azután — természetesen — leültek áldomást inni. Mikor már iszogattak egy kicsit, a két cigány egyszerre eltűnt.

Karándi Miklós erre természetesen kijózanodott, de már későn volt. A cigányokat a rendőség sem tudta megtalálni, csak azt sejtirőlük, hogy ama nevezetes Debreczenben is jól ismert ló k ö t ő s, Kolompár-famifából valók, a melyből már számos lókötő került ki. Karándi Miklósnak pedig a két jó lova helyett van két gebéje.

Pálmai Ilka az uralkodó családban. A népszínház egykori primadonnája, Pálmai Ilka a jövő héten Ferencz Ferdinánd főherczeg trónörökös és Chotek Zsófia grófnő házassága révén atyafiságba kerül az uralkodó házhoz. Pálmai Ilka férje gróf Kinszky ugyanis testvére volt Chotek grófnő anyjának, néhai Kinszky Vilma grófnőnek.

*** Olcsó utazás Párisba.** A fővárosi iparos-kör különös kedvezményeket eszközölt ki azon k e r e s k e d ő k e s i p a r o s a i n k részére, kik a párisi világiállítás megtekintéséé párisba utazni szándékoznak. Havonként egy, sőt Julius hóban két csoportos utazás van tervbe véve, s így kinek-kinek módjában van a Párisba való utat akkor megtenni, midőn körülményei engedik. Idevonatkozólag felvilágosítást ad a kereskedelmi és iparkamara titkári hivatala (Hatvan utca) a hol egyszersmind a utazás részleteire vonatkozó prospektusok díjtalanul kaphatók.

*** Olcsó nyaralás.** Dr Schöntag Samu városi orvosnál Svedlérén, Szepesmegye Gölniczbánya és Mereny között 1—2 uri ember július — aug. hóban teljes ellátásra igen jutányos feltételek mellett fölvetetik. Ugyanott és a szomszédos Óvizén pár lakás és ellátás másoknál is kapható nyaralóknak. Pompás fenyves levegő, jó víz, jó ellátás.

Asszonyi Adolf tanító Szepes—Belán a nyári szünetre 1—2 középiskolai tanulót jutányosan elfogad.

Tanügy.

Fölvételek a debreczeni r. kath. gimnáziumban. A helybeli kath. gymnasiumban a felvételek a jövő 1900—1901. tanévre jul. 1. 2. és 3. napján történeket mindenkor d. e. 9—12-ig. És pedig az I. osztályba iratkozókra nézve jul. 1-en a helyb. r. kath. tanulók, 2-an a helybeli más vallásu tanulók, 3-an vegyesen helybeliek és vidékiek. A többi osztályba az intézetbe jart tanulók jelentkezés szerint iratnak be, de idegen iskolából jövő tanulók csak jul. 3 an 11 óráól kezdve vételnek fel, ha az illető osztályban még van hely. Debreczen, 1900. jun. 27. V a r a d y Károly gymn. igazgató.

Budapesti gabonatözsde.

jun. 26.
A készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

Búza	kilós	Ar 100 klg.		kilós	100 kilogramm ára	
		frttól	frtig		frttól	frtig
Bánsági	76	7.35	7.70	80	07.75	07.95
"	77	7.40	8.75	81	07.80	08.05
"	78	7.50	7.85	82	—	—
Tiszavidéki	79	7.65	8. —	—	07.80	08.90
"	76	7.40	7.65	80	08.05	08.25
"	77	7.45	7.70	81	—	—
Pest vidéki	78	7.60	07.75	82	08.90	08.95
"	79	7.65	07.90	—	07.85	08.05
"	79	7.20	7.40	80	07.90	—
Fehérmegyei	76	7.35	7.55	81	07.95	07.95
"	78	7.45	7.75	82	7.80	08.00
"	79	7.50	07.80	—	0.90	—
Bácskai	76	7.35	07.55	80	—	—
"	77	7.40	7.60	81	—	—
"	78	7.55	07.70	82	—	—
Északmag.	79	7.60	07.85	—	—	—
"	75	0. —	0. —	80	—	—
"	79	0. —	0. —	81	—	—

	Min. hekt.-ben	Arkilogram
Rozs elsőrendű	70—72	6.65 6.80
" másodrendű	—	6.45 6.60
Árpa takarmánynak	60—62	5.90 6.10
" égetni való	62—64	5.60 5.80
" serfőzdei	64—66	0. — 0.00
Zab	39—41	5.45 5.55
Tengeri bánsági	—	5.55 5.70
" más nemű	—	0.00 0.00
Repce bánsági	—	—
Köles	—	5. — 5.30

Sertés vásár.

Kőbányai sertés piac. jun. 26. Magyar elsőrendű Öreg nehéz (páronként 400 kgm felüli 46—48 kr. Közép p. kint 300—400 kg. sulyban — kr. 320 kilog sulyban) Fialat közép (páronként 251—320 kg. 50—15 kr. Fialat könnyű páronként 250 kg. sulyban 45 1/2—50 krig. Szerbiai: Nehéz p. kint 260 kg. sulyban 48 1/2—49 krig.

Sertés létszám: 1900. évi jun. hó 24. napján volt készlet 43804 darab, jun. 25. felhajtott 760 drb, 1900 jun. 25-én elszállított 528 db. 26-ára maradt 44039 db. A sertésüzlet irányzata lanyha.

CSARNOK.

Magda.

Regény egy kötetben.

Irta: Sipos Béla.

(Folytatás.) 28.

Déri erős elhatározással ment Magdához. Vagy-vagy ma elkel a dőlni a dolgoknak.

Magda először is a multkorú szíveséget köszönte meg.

— Szóra sem érdemes mondotta Déri. Azt kérdezte tőlem hogy szeretem é egy kicsit. Csak némileg akartam bebizonyítani hogy igen.

Magda megszorította Déri kezét.

— Köszönöm, még egyszer, köszönöm.

Bizalmas beszélgetésbe mélyedtek. Észresem vette egyikőjük sem hogy lassankent bealkonyult.

Déri elmondott mindent Magdának. Kiöntötte szívének minden keserűségét. Elmondta mennyit szenved . . .

Magda különös érzetű kedvében volt. Mintha kicséréltek volna.

— Maradjon itt vacsorára Déri mondta mikor a lámpát behozták, ketten leszünk. A szobaleány megértette, aztán elment. Estére szabadságot kapott.

Déri úgy két óra után hagyta el Magda lakását.

XIII

Gróf Vas egy délután addig unatkozott a székvári czukrázda előtt, hogy elhatározta miszerint felutazik Pestre.

Megnézte az óráját.
— Hm, négy óra. Félóra mulva indul a gyorsvonat, hét órakor Pesten vagyok. Elmegyek valamelyik színházba.

Hozzon csak egy pesti lapot — szőlította meg a pinczért.

— Nemzeti színház, Népszínház, Dalszínház — A király katonája Csar Magdával.

Ide fogok elmenoi. Negyedóra mulva már a vasutnál volt.

Mikor megérkezett Pestre egyenesen a színházhoz hajtatott.

— Meglehet kapni a 8-ik páholyt — kérdezte a pénztárnoktól?

— Sajnálom már nem lehet. Szalanczy képviselő ur az elébb vette meg.

— Hiszen akkor nincs baj.

A szolgát beküldte a páholyb névjegyével. Szalanczy maga jött ki elébe.

— Szervusz öregem, de jó hogy itt vagy. Halálosan unatkozom. Végső elkeseredésemben határoztam el hogy eljövök ide. De még meg sem kezdődött jóformán az előadás, már innen is szólni akartam.

— Na akkor jó hogy jöttem! Együtt vacsorálunk?

Természetesen.

Bementek a páholyba, s nézni kezdték nem annyira az előadást, mint a közönséget

Folyt. köv.

Alkalmi vétel és tulhalmozott raktár miatt

bámulatos olcsón

BESZEREZHETŐ

Ifj. Kovács S. czégnél

Kossuth utca, I. Tkpénztár épület:

	Ezelőtt	Most
Czérna vászon Ia. 30 ról	9.50	6. —
Creasz " " "	14. —	7.20
Hollandi " " "	11. —	6.50
Rumburgi " II. " "	9. —	4.80
Gyöngy schiffon " "	10. —	6.50
Creton " "	11. —	6. —
Férfi cipők frt 2.25, 2.50, 2.80, 3. —	—	3.50
Női cipők frt 2.25, 2.75, 3. —, 3.25, 3.50	—	3.50
Gyerm. cipők " 1. — 1.50, 1.75, 2. —	—	2.50
Torna cipők fiuk részére frt —.75, —.85	—	—
" " női " " "	—	1. —
" " férfi " " "	—	1. —, 1.10
Férfi Ingek frt	1. — 1.25, 1.50	—
" " redős frt	1.25, 1.50, 1.75	—
Alsó nadrág férfi frt	— .75, — .90, 1.05	—
Szatin és selyem Ingek 75 krtól feljebb.	—	—
12 pár 5-szörös Manchetta 3 frt (mindenfacon.)	—	—
12 drb 5-szörös gallér 1 frt 80 kr " "	—	—
E-ó és napernyők rendkívüli választék 1 frttól 5 frtig	—	—
Női ing Blouzok 1 frt 20 krtól kezdve	—	—
" harisnyák, kötött honi ipar 30 krtól kezdve	—	—
Férfi " " " " "	—	15 " "
Uti bőrdöngők a fürdő évadra óriási választékban	—	—
S-lyem férfi nyakkendők 1.50 krtól egész 5 frtig	—	—
Férfi és fiu kalapok szalma kalapok 25 krtól egész 1 frt 50-ig	—	—
Pénztárczák, szivartárczák, fésűk, kefek, szappanok, illatszerek, inggombok stb. itt fel nem sorolt áruk bámulatos olcsón beszerezhetők a fenti czégnél.	—	—

Üzleti könyvek nagy raktára

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánljuk:

nyomtatványok elkészítésére,

kereskedők, gyárosok és iparosok részére

Levélpapír czégnomással

1000 drb. 3 frt 50 krtól feljebb.

Levélborték czégnomással

1000 drb. 2 frttól feljebb.



Monogrammal ellátott

Lakadalmi és báli meghívók.

Eljegyzési kártyák

nagyon olcsón.

Névjegyek

Tánczrendek

Számlák

Jegyzékek

Üzletjegyek

Körlevelek

Árjegyzékek

Műsorok

Zárszámadások

Evi jelentések

Dombornyomásu galvanizált remek

reklam falragaszok.

Pinczérszámlák, bor és sörczimkék.

Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Regények, elbeszélések, költemények.

Tudományos és szakmunkák előállítás.

Rovatos iverk, tabellák.

Részvények, szelvények.

Elsőbbségi kötvények, értékpapírok.

Diszesen kiállított étlapok.

igen mérsékelt árak mellett.

Ruggyanta bélyegzők igen olcsón.